

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У теперішній час у суспільстві відбуваються обговорення концептуальної основи формування економічної стратегії України з двох альтернатив. Перша альтернатива – це радикально ліберальна доктрина, яка передбачає додержання вимог ринкового фундаменталізму. Друга альтернатива - це парадигма високотехнологічного розвитку національної економіки. Радикально ліберальна доктрина передбачає: мінімізацію впливу національних державних інститутів; посилення ринкових інструментів для відродження економіки і подолання корупції; впровадження суцільної лібералізації та приватизації (у тому числі, стратегічних ресурсів і сільськогосподарських земель); основні джерела фінансування економіки формуються у вигляді прямих і портфельних іноземних інвестицій, а також зовнішніх позик; виключення національної валюти (гривні) із складу інвестиційного ресурсу, і зведення ролі Національного банку до регулятора грошової маси для зниження інфляції (до 5% до кінця 2019 р.), виключаючи функцію кредитування економіки.

Основні ризики ліберальної доктрини полягають у наступному. В сучасну епоху транснаціональних корпорацій, міжнародного протекціонізму та лобіювання таке явище, як досконалий ринок є практично відсутнім, відмова від державного регулювання супроводжуватиметься подальшою монополізацією влади великих корпорацій або до угод між впливовими групами. Приватизація в умовах військових дій призведе до придбання приватними особами стратегічно важливих об'єктів за низькими цінами, не забезпечуючи інвестиційний ресурс державного бюджету, адже очікувані надходження від приватизації становлять лише \$0,7 млрд., а враховуючи попередній досвід приватизації в Україні, такі кошти скоріше за все направлятимуться на покриття бюджетного дефіциту. Найбільш руйнівною для

економіки, як це відмічають вітчизняні і зарубіжні експерти, які струмують надходження інвестицій до реального сектора економіки, є недосконалість захисту інституту приватної власності, адже не подолано таке явище, як рейдерські захоплення державних і приватних активів.

Крім того, практична діяльність окремих фірм, компаній і навіть корпорацій свідчить, що ринкові важелі не забезпечують ефекту в ситуаціях, коли необхідно здійснювати реалізацію великих інноваційних проектів з тривалими термінами окупності та невизначеності майбутньої норми прибутку. Натомість державна інноваційна політика у промислово розвинутих країнах спрямована на створення сприятливого клімату для здійснення інноваційних процесів і виступає сполучною ланкою між академічною наукою та виробництвом.

Прискорена лібералізація економіки України, яка проводилась в 90-ті роки двадцятого сторіччя, прихильником якої був Дж. Сакс, показала свою низьку ефективність: не вдалося створити ефективних власників, накопичити капітал для інноваційного розвитку економіки країни. В основі другого підходу лежить інституціональна теорія, що отримала назву “вторинний винахід держави” і передбачала таку формулу: “заборона на лібералізацію капіталу – конкуренція без приватизації – земельна реформа – створення нових підприємств на новому місці при збереженні старих – конкуренція колишніх державних підприємств і нових приватних – приватизація та реструктуризація неефективних держпідприємств”. Відомими прихильниками цього підходу були лауреати Нобелівської премії в галузі економіки В. Леонт'єв, Дж. Стігліц, К. Ерроу. Такого роду реформа була запропонована Дж. Стігліцем для Китаю. За філософією цієї моделі реформи нові приватні підприємства передбачалося створювати не на місці існуючих, а паралельно з ними на принципово новій технологічній основі, що забезпечувало умови для конкуренції між підприємствами різних форм власності, різного технологічного рівня, а також дозволяло реалізувати основний принцип: “одна держава – дві системи”. Концентрація капіталу для інноваційного розвитку у цій моделі досягалася й іншими методами: радикальним зниженням податків на виробників продукції та послуг, підтримкою виробництва товарів внутрішнього попиту, що імітували

кращі зарубіжні аналоги. Безпрецедентні темпи економічного зростання та накопичення капіталу для подальших економічних перетворень у Китаї довели перспективність реформ на основі базового принципу “стара економіка витискується у міру організації нової.”

Враховуючи історичний досвід і особливості сучасного економічного розвитку України ряд вітчизняних експертів пропонує наступну парадигму високотехнологічного розвитку національної економіки [1]: (1) стратегічний перехід від сировинної моделі економіки у стан високотехнологічної індустріальної держави; (2) оптимальне поєднання ефективного державного регулювання та ринкових сил на основі: реального поліпшення бізнес-клімату; активної державної промислової політики і кластерної стратегії, спрямованих на стимулювання розвитку високих технологій і підвищення глобальної конкурентоспроможності України; розвитку малого і середнього бізнесу; розповсюдження технологічного підприємництва; зростання зайнятості і доходів населення; реформи роботи НБУ з метою кредитування бізнесу; (3) непорушне право приватної власності, яке забезпечується сильною правовою державою.

Умовами реалізації стратегії високотехнологічного розвитку національної економіки є: розробка стратегії незалежними українськими фахівцями в галузі високих технологій, макроекономічного розвитку, промисловості та фінансів; створення потужного і ефективного суб'єкта реалізації стратегії (громадський інститут, якому довіряє суспільство); система чітких кількісних цілей на кожному етапі та скоординованих дій усіх органів регулювання; визначення термінів, кількісних критеріїв досягнення; визначення конкретних реалістичних механізмів фінансування реалізації стратегії, а також жорсткого громадського контролю над використанням державних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Унковська Т. Нова економічна стратегія для України/Т. Унковська //Дзеркало тижня. – 24.02.2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gazeta.dt.ua/macrolevel/nova-ekonomichna-strategiya-dlya-ukrayini-.html>